

Aan: Gemeentebestuur Dijk en Waard en het Gemeentebestuur Alkmaar
Van: A. Leurdijk en W. Koetsenruijter
Datum: 20 juli 2022
Betreft: Advies licentieverlening lokale omroep

Samenvatting

Op verzoek van de gemeente Dijk en Waard en de gemeente Alkmaar brengen we in dit rapport advies uit over het verlenen van een omroeplicentie voor beide gemeenten. Voor deze licentie hebben drie organisaties voorstellen ingediend: Stichting RTV Dijk en Waard (voor Dijk en Waard), Stichting Regio 072 (voor Alkmaar en Dijk en Waard) en Stichting Mediaplatform Alkmaar (voor Alkmaar en Dijk en Waard). De ingediende voorstellen zijn bestudeerd en er is een gesprek gevoerd met elk van de afzonderlijke indieners. Op grond daarvan adviseren we om de licentie voor de komende vijf jaar te verlenen aan Stichting Mediaplatform Alkmaar: zij wekten zowel in hun aanvraag als tijdens het gesprek het vertrouwen dat ze een volwaardige omroep voor beide gemeenten kunnen verzorgen. Sterke punten waren onder andere de aandacht voor journalistieke waarden en de aandacht voor een goede mix tussen professionele krachten en vrijwilligers. Aan het eind van het advies geven we nog een aantal aanbevelingen voor de nieuwe omroep. Een daarvan is: bedenk een nieuwe naam die recht doet aan het grote gebied dat de omroep in de toekomst beslaat. En aan de beide gemeenten adviseren we gezamenlijk breed gemeentelijk mediabeleid te formuleren.

1 Aanleiding

Vanwege de fusie van de gemeenten Langedijk en Heerhugowaard komt de huidige aanwijzing van de lokale publieke media-instelling (Stichting Heerhugowaard A Life) te vervallen. Nadat eind vorig jaar Stichting Media Platform Alkmaar liet weten in aanmerking te willen komen voor aanwijzing als lokale publieke media-instelling in de gemeente Dijk en Waard heeft de gemeente de procedure gestart voor toekenning van de licentie en kenbaar gemaakt dat belangstellenden een aanvraag konden indienen. Stichting Heerhugowaard A Life heeft verklaard geen nieuwe aanvraag in te dienen, maar onderdeel te worden van Stichting Media Platform Alkmaar.

Drie organisaties hebben voorstellen ingediend:

- Stichting RTV Dijk en Waard (voor Dijk en Waard)
- Stichting Regio 072 (voor Alkmaar en Dijk en Waard)
- Stichting Mediaplatform Alkmaar (voor Alkmaar en Dijk en Waard)

Wanneer de keuze valt op een van de aanvragers die in aanmerking wil komen voor de licentie in zowel de gemeente Dijk en Waard als de gemeente Alkmaar, betekent dit een aanzienlijke gebiedsuitbreiding voor die omroep. Daarom moet in dat geval ook de gemeenteraad van Alkmaar opnieuw een keuze maken voor een van de aanvragers. Onze advisering heeft daarom betrekking op de licentieverlening in zowel de gemeente Dijk en Waard als in de gemeente Alkmaar.

In Dijk en Waard is de keuze tussen Stichting RTV Dijk en Waard, Stichting Regio 072 en Stichting Mediaplatform Alkmaar. In Alkmaar is de keuze tussen Mediaplatform Alkmaar en Stichting Regio 072.

2 Adviesvraag en werkwijze

De gemeente Dijk en Waard en de gemeente Alkmaar hebben ondergetekend om advies gevraagd over de toewijzing van de omroeplicenties aan een van de aanvragers voor de komende vijf jaar. Vanwege de verwevenheid van beide aanvragen, betreft het een gecombineerd advies voor de gemeenten Dijk en Waard en Alkmaar.

We hebben ons advies gebaseerd op de ingediende beleidsplannen en op de gesprekken die we op 13 en 20 juni 2022 hebben gevoerd met de aanvragers. In de gesprekken hebben we naar onderbouwing en verduidelijking van de beleidsplannen gevraagd. We hebben geen inhoudsanalyse gedaan van het actuele programma-aanbod.

De aanvragers hebben een verslag ontvangen van het gesprek en konden daarin nog feitelijke onjuistheden corrigeren.

We hebben de voorstellen getoetst aan het door beide gemeenten opgestelde toetsingskader dat de onderstaande zeven criteria omvat. De gemeente heeft deze criteria ontleend aan de Mediawet en heeft ook geput uit de criteria die de NLPO en VNG hebben opgesteld voor een zogenaamd 'Lokaal Toereikend Media-aanbod' (LTMA). Het voorliggende advies is de uitkomst van dat proces.¹ De criteria zijn de volgende:

1. **Diversiteit.** De lokale omroep houdt in zijn programmering rekening met de diversiteit in de gemeente en heeft een representatief programmabeleid bepalend orgaan.
2. **Betrouwbaar en breed.** De lokale omroep bedient een breed publiek en zorgt voor betrouwbaar lokaal nieuws op het gebied van actualiteit, politiek, sport en cultuur.
3. **Onafhankelijke journalistiek.** De lokale omroep heeft zijn (onafhankelijke) journalistieke rol goed geborgd (organisatorisch en inhoudelijk).
4. **Samenwerking.** De lokale omroep zoekt samenwerking met andere mediapartners en met andere organisaties (bijvoorbeeld bibliotheek, onderwijs, cultuur en sport).
5. **Interactie en mediatrends.** De lokale omroep geeft vorm aan interactie met inwoners en speelt in op trends en ontwikkelingen in mediagebruik van de inwoners.
6. **Organisatie en begroting.** De lokale omroep heeft een organisatorisch en financieel realistisch plan voor de komende vijf jaar alsmede een transparante organisatiestructuur.
7. **Vrijwilligers.** De lokale omroep heeft een solide vrijwilligersbeleid, inclusief aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of mensen met een beperking en aandacht om (jong) talent een kans te geven (o.a. stageplaatsen, talentontwikkeling).

Hieronder geven we eerst onze bevindingen en vervolgens onze afweging en advies voor licentieverlening.

¹ Zie: <https://dijkenwaard.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/8fe65432-648f-4edb-81bd-bfc91b6dcb5d?documentId=bc87cb50-1999-47ed-a829-e0ee50d5c098>

3 Bevindingen

3.1 Stichting RTV Dijk en Waard

Stichting RTV Dijk en Waard dient alleen een aanvraag in voor de gemeente Dijk en Waard. Het is een startende omroep. De indieners zijn ervaren radiomakers en hebben van het Commissariaat voor de Media een evenementenfrequentie ontvangen voor verslaglegging van de Tour de Waard.

3.1.1 Diversiteit

Stichting RTV Dijk en Waard noemt in haar aanvraag expliciet godsdienstige en geestelijke stromingen. Ook wordt het voornemen genoemd om programma's te maken voor anderstaligen (Poolse arbeidsmigranten), jongeren en ouderen.

Stichting RTV Dijk en Waard heeft een PBO. Het PBO bestaat uit zeven leden die verschillende maatschappelijke sectoren vertegenwoordigen.

3.1.2 Betrouwbaar en breed

Uit de plannen blijkt dat Stichting RTV Dijk en Waard van plan is "een breed publiek" te bedienen en te zorgen voor "betrouwbaar lokaal nieuws op het gebied van actualiteit, politiek, sport en cultuur".

Stichting RTV Dijk en Waard wil (gepresenteerde) programma's maken over sport, politiek en cultuur en radioprogramma's met DJ's en lokale artiesten. Hóe dit gebeurt is in het voorstel niet uitvoerig uitgewerkt. Tijdens het gesprek noemden de aanvragers enkele voorbeelden van programma's die ze willen gaan maken: op dinsdag een Nederlandstalig programma met lokale artiesten, op woensdagavond een ouderenprogramma, op donderdagavond een jongerenprogramma. Daarnaast een sportprogramma en in het weekend een programma met DJ's. De concrete invulling van de programmering en de manier waarop deze gerealiseerd wordt, is nog niet erg uitgewerkt.

De programmering lijkt erg servicegericht. Op verzoek van organisaties in de gemeente kunnen items worden gemaakt, bijvoorbeeld rechtstreekse uitzendingen van kerkdiensten. Er ligt geen eigenstandig journalistiek concept ten grondslag aan de programmering. In de aanvraag geven de aanvragers aan dat ze hun hobby willen behouden.

3.1.3 Onafhankelijke journalistiek

Stichting RTV Dijk en Waard wil de nieuwsgaring grotendeels uitbesteden; Stichting RTV Dijk en Waard zal bij toewijzing van de licentie samenwerken met Stichting Regio 072. Deze zal dan de nieuwsberichten voor het online en het televisiekanaal verzorgen. Ook zal voor de nieuwsvoorziening gebruikt worden gemaakt van de content van Xyto Media (een commercieel bedrijf). Stichting RTV Dijk en Waard zegt journalistieke onafhankelijkheid te betrachten en hoor en wederhoor toe te passen. Uit het beleidsstuk spreekt een reactief nieuwsbeleid ("aan de hand van persberichten en toegestuurde informatie van particulieren").

3.1.4 Samenwerking

Stichting RTV Dijk en Waard wil samenwerking zoeken met organisaties als theater Cool kunst en cultuur, het Komplex en Stichting Tour de Waard. De precieze aard van die samenwerking moet nog nader vorm krijgen.

Voor nieuwsvoorziening wil Stichting RTV Dijk en Waard samenwerken met het onder 3.1.3 al genoemde Xyto Media. Ook heeft Stichting RTV Dijk en Waard een toezegging van Beat FM uit Heiloo en RTV80 uit Bergen en de mede-aanvrager Stichting Regio 072. Als Stichting Regio

072 de aanwijzing van Alkmaar krijgt, is er dus tevens een samenwerking met Alkmaar en de BUCH gemeenten. In de BUCH gemeenten is Stichting Regio 072 nu al actief. Aard en doel van de samenwerkingsverbanden zijn nog weinig uitgewerkt. Aanvrager wil graag met Stichting Regio 072 samenwerken, maar ziet geen heil in een fusie.

3.1.5 Interactie en mediatrends

Stichting RTV Dijk en Waard legt de nadruk op radiomaken. Dat kwam zowel in het gesprek als in het aangeleverde voorstel naar voren. In de plannen wordt aangegeven dat er berichten verspreid gaan worden via social media. Er zijn echter geen uitgewerkte ideeën over de inzet van sociale media, podcast, etc. noch over de verhouding tussen radio en de andere mediakanalen. Wel stelt Dijk en Waard “alle berichten die Stichting RTV Dijk en Waard plaatst op de Website, ook via Facebook en andere social media te verspreiden.”

Interactie krijgt vorm door discussie tijdens uitzendingen en de aanwezigheid op evenementen. Daarvoor is nog geen uitgewerkte strategie.

3.1.6 Organisatie en begroting

De begroting is inzichtelijk. De begroting groeit van 59.000 euro in 2023 naar 68.000 euro in 2027. De begroting is gebaseerd op een bijdrage van de gemeente van 1,39 euro per huishouden.

Aangegeven wordt dat financiële middelen, naast de gemeentelijke bekostiging, moeten komen uit o.a. reclame (groeit van 3.500 naar 7.500 euro per jaar). Een uitgewerkt plan voor hoe Stichting RTV Dijk en Waard deze reclame-inkomsten wil verwerven is er nog niet.

Er is op papier een transparante organisatiestructuur, maar het is nog niet duidelijk welke personen spilfuncties gaan vervullen.

Wat betreft scholing en opleiding van medewerkers geeft Stichting RTV Dijk en Waard aan dat er een afspraak is met Xyto Media voor een stageplek en dat vrijwilligers gebruik kunnen maken van het e-learning aanbod van de NLPO.

3.1.7 Vrijwilligers

Stichting RTV Dijk en Waard geeft zowel in de aanvraag als in de gesprekken aan een organisatie te willen zijn die alleen met vrijwilligers. Ze doen dit onder meer omdat hun ervaring is dat vrijwilligers vaak bereid zijn om zich meer in te zetten dan professionele krachten. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat dit een vrij stevig standpunt is. Stichting RTV Dijk en Waard werkt nu met ongeveer vijf tot zes vrijwilligers. Medewerkers ontvangen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten.

3.2 Stichting Regio 072

De stichting Regio 072 dient een gecombineerde aanvraag in voor Alkmaar en Dijk en Waard. Aanvrager heeft twee versies ingediend. Eén voor Alkmaar *én* Dijk en Waard en één voor alleen Alkmaar. Stichting Regio 072 heeft dus geen aparte aanvraag voor alleen Dijk en Waard ingediend. Indien Stichting Regio 072 de licentie voor Dijk en Waard krijgt, zal zij de uitvoering ervan zoveel mogelijk beleggen bij Stichting RTV Dijk en Waard. De initiatiefnemer van Stichting Regio 072 is al vanaf 1995 actief in de BUCH-gemeenten, waar hij onder de naam CombiMedia een samenwerkingsverband heeft gecreëerd voor de lokale omroepen in Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo. Hij heeft voor het verwerven van de licentie in Dijk en Waard en in Alkmaar een nieuwe stichting opgericht, met een tweekoppig bestuur en beoogt met de

aanvraag voor een licentie in Alkmaar en Dijk en Waard een stap naar een streekomroep voor Midden Noord-Holland te maken.

3.2.1 Diversiteit

Stichting Regio 072 besteedt in haar beleidsplan geen expliciete aandacht aan diversiteit in medewerkers, aanbod, doelgroepen of bereik.

Volgens het beleidsplan richt Stichting Regio 072 zich op 'alle inwoners en groepen van inwoners' in de streek.

Stichting Regio 072 heeft een PBO van zes leden die verschillende maatschappelijke sectoren vertegenwoordigen.

3.2.2 Betrouwbaar en breed

Stichting Regio 072 wil een crossmediaal communicatieplatform zijn voor inwoners, instellingen, verenigingen, bedrijven en overheid. Ze wil nieuws- en achtergrondprogramma's bieden over onderwerpen die spelen in de dorpskernen en wijken. Ze wil ook een bijdrage leveren aan sociale cohesie. Het beleidsplan bevat een overzicht van het gewenste type programma's per mediaplatform (televisie, radio, website, sociale media, app). Dit overzicht bevat echter tamelijk algemene omschrijvingen, zonder kwantificering en zonder concrete, programmatische invulling van het voorgestelde media-aanbod. Daardoor is weinig zicht op de haalbaarheid van de ambities.

In het beleidsplan verwoordt Stichting Regio 72 ook een aantal klantwaarden en waardeproposities die leidend moeten zijn voor het produceren en uitzenden van het media-aanbod. Deze blijven tamelijk abstract en zijn daardoor eveneens lastig te toetsen op haalbaarheid. Tijdens het gesprek worden concrete plannen voor radio iets duidelijker. De aanvrager wil, zoals dat nu ook het geval is in de BUCH-gemeenten, voor elke gemeente een eigen FM zender (en daarnaast een gecombineerde DAB zender).

Volgens het beleidsplan richt Stichting Regio 072 zich op 'alle inwoners en groepen van inwoners' in de streek.

3.2.3 Onafhankelijke journalistiek

De initiatiefnemer van Stichting Regio 072 heeft zich bewezen op het gebied van korte nieuwsvideo's die snel gepubliceerd kunnen worden en wil dit ook in de toekomst voortzetten (dagelijks minimaal drie korte video's per gemeente). Op radio wordt muziek afgewisseld met informatieblokken en service (film, muziek, theateragenda), op het hele uur landelijk nieuws en lokaal nieuws met elke dag een vast aantal berichten per gemeente. De aanvrager gaf tijdens het gesprek aan niet direct de ambitie te hebben om bepaalde onderwerpen in de gemeente tot de bodem uit te zoeken. In de aanvraag ligt de nadruk op de omroep als een serviceverlenend communicatieplatform. Gevraagd naar de waakhondfunctie, gaf aanvrager aan dat in Heiloo, waar de initiatiefnemer van de aanvraag nu al actief is, 80% van de leden van het PBO ex-gemeenteraadslid is. Na de zomer start een programma dat wordt gepresenteerd door de oud-burgemeester.

3.2.4 Samenwerking

Indien Stichting Regio 072 de licentie krijgt voor het hele gebied, wil Stichting Regio 072 in Dijk en Waard samenwerken met Stichting RTV Dijk en Waard en zal zij deze organisatie gaan aansturen. Indien Stichting RTV Dijk en Waard de licentie krijgt, zal Stichting Regio 072 meer een adviserende rol hebben. Te zijner tijd zullen de nodige afspraken worden gemaakt. Stichting Regio 072 wil ook op andere terreinen samenwerken met 'anderen', onder meer op het gebied van opleidingen, faciliteiten, redactionele samenwerking, onderzoek etc.

In het beleidsplan worden onder meer gemeenten genoemd als samenwerkingspartner voor 'diensten en producten' en een 'werk- en leertraject en media-opleidingen'. Het plan bevat veel opties waarvan niet duidelijk is hoe concreet die zijn, welke prioriteit ze hebben en hoe haalbaar ze zijn. Wel heeft Stichting Regio 072 al een aantal principes op een rij gezet die moeten gelden bij samenwerking, waaronder redactionele onafhankelijkheid en behoud van eigen identiteit.

3.2.5 Interactie en mediatrends

Het beleidsrapport bevat een beknopte analyse van trends in mediagebruik- en aanbod. Op welke consequenties deze trends hebben voor de plannen van Stichting Regio 072 wordt in de aanvraag niet diep ingegaan. Wel heeft de omroep het voornemen om op alle platforms actief te zijn.

3.2.6 Organisatie en begroting

De begroting groeit van 192.000 euro in 2023 naar 230.000 euro in 2027.

De begroting is gebaseerd op de huidige begrotingen van beide omroepen en gelijkblijvende bekostiging door de gemeente Alkmaar en Dijk en Waard. Daarnaast wil Stichting Regio 072 inkomsten halen uit reclame, sponsoring (groeidend van 2.500 in 2022 naar 10.000 euro in 2027) en de productie van programma's voor derden.

Binnen het vrijwilligersbeleid wordt ruimte geboden voor het volgen van cursussen en opleidingen. Medewerkers, waaronder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, moeten zich continu kunnen blijven ontwikkelen, via leer-/werktrajecten. Opleidingen worden onder andere ingekocht bij de NLPO en bestaande vrijwilligers leiden nieuwe vrijwilligers op. Er moet ruimte zijn voor stagiaires van relevante MBO- en HBO-opleidingen.

Stichting Regio 072 zegt de gedragscode voor lokale media-instellingen te hanteren en professionalisering van bestuur en toezicht belangrijk te vinden. Bevoegdheden worden vastgelegd in een directiestatuut.

Het beleidsplan bevat een matrix met kernrollen binnen de organisatie en bijbehorende competenties en doelen. Een vertaling ervan naar concrete functies binnen de organisatie ontbreekt. Daarnaast bevat het een matrix met competenties waar alle medewerkers aan moeten voldoen (waaronder luisteren, samenwerken en omgevings sensitiviteit).

3.2.7 Vrijwilligers

De Stichting Regio 072 besteedt in haar plan uitgebreid aandacht aan vrijwilligers, waaronder mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Momenteel wordt in de BUCH gemeenten alleen met vrijwilligers gewerkt. Dat zijn er nu 18 - 23, waarvan een groot deel al actief is sinds 1995. Maar in het geval Stichting Regio 072 Alkmaar en Dijk en Waard krijgt toegewezen, is het volgens hen niet meer mogelijk om uitsluitend met vrijwilligers te werken. Uiteindelijk zal dan een (professionele) directeur/hoofdredacteur moeten zorgen voor de aansturing van het geheel. Uiteindelijk worden ook betaalde functies voorzien voor redactie, techniek en een administratieve kracht.

3.3 Stichting Mediaplatform Alkmaar

De Stichting Mediaplatform Alkmaar (Stichting Mediaplatform Alkmaar) dient een gecombineerde aanvraag in voor de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard. De Stichting verzorgt in Alkmaar sinds 2012 de lokale omroep en sinds drie jaar *de facto* ook in Heerhugowaard en Langedijk.

Stichting Mediaplatform Alkmaar wil een professionele streekomroep worden voor Alkmaar en Dijk en Waard.

3.3.1 Diversiteit

Stichting Mediaplatform Alkmaar besteedt in haar beleidsplan geen expliciete aandacht aan diversiteit in medewerkers, aanbod, doelgroepen of bereik.

Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft een PBO van tien leden, waarvan er zes uit andere gemeenten dan Alkmaar afkomstig zijn en twee uit Heerhugowaard. Zij zijn afkomstig uit verschillende maatschappelijke sectoren.

3.3.2 Betrouwbaar en breed

Stichting Mediaplatform Alkmaar richt zich in eerste instantie op de productie van nieuws. Daarnaast wil de omroep aanwezig zijn bij activiteiten en evenementen. Gezien de omvang van de bekostiging is het volgens Stichting Mediaplatform Alkmaar noodzakelijk om keuzes te maken in het aanbod. Door de samenwerking met de regionale publieke omroep NH Media kan Stichting Mediaplatform Alkmaar haar programma-aanbod verbreden en versterken.

Tijdens het gesprek vertelt de aanvrager dat Oop de radio wordt ingezet op programma's en podcasts voor verschillende doelgroepen en over verschillende onderwerpen: cultuur, mantelzorg, geld (samen met Humanitas), FNV, onderwijs en ondernemende mensen. Jongeren worden bereikt via online kanalen zoals *softlot* (binnenkort) en een app en daarnaast ook via Instagram en Facebook.

In het beleidsplan is de exacte invulling van de programmering niet in detail uitgewerkt. Wel blijkt uit het huidige aanbod dat Stichting Mediaplatform Alkmaar in staat is om een gevarieerd en breed media-aanbod te verzorgen.

3.3.3 Onafhankelijke journalistiek

Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft de ambitie om via alle kanalen journalistiek, gevarieerd en hoogwaardige content te bieden die voldoet aan de eisen van een 'Lokaal Toereikend Media-aanbod'.

Dagelijks worden nu op alle kanalen voor Alkmaar Centraal en Dijk en Waard Centraal drie á vier nieuwsberichten geplaatst (exclusief de 112-berichten en agenda-informatie). De aansturing hiervan gebeurt vanuit één redactie. Er zijn voor de kanalen wél drie lokale redacteuren die Alkmaar, Dijk en Waard en Bergen als aandachtsgebied hebben.

3.3.4 Samenwerking

Stichting Mediaplatform Alkmaar wil door het samenbrengen van de huidige twee stichtingen (die ook al uit eerdere fusies voortkomen) voor Dijk en Waard en Alkmaar via deze aanvraag één stichting overhouden die gaat uitzenden in beide gemeenten.

Stichting Mediaplatform Alkmaar biedt tevens een platform aan producties van derden. Onder meer aan Kunstnet TV (cultuurdocumentaires), aan kunstschool Artiance voor het televisieprogramma Groots Alkmaar (gemaakt door en voor ouderen) en aan een mantelzorgcentrum (voor een programma voor en door mantelzorgers). Dat zijn producties waar Stichting Mediaplatform Alkmaar geen bemoeienis mee heeft. Podcasts worden ook gemaakt door bijvoorbeeld mantelzorgers met (facilitaire) ondersteuning van Stichting Mediaplatform Alkmaar. Afspraak met deze organisaties is dat ze zich moeten houden aan de Mediawet. Ze mogen zelf de redactie voeren. Wel toetst Stichting Mediaplatform Alkmaar of de boodschap geen volkomen onzin of 'nepnieuws' is. Andere samenwerkingspartners die worden genoemd zijn Saks (onderwijs) en Karavaan.

Stichting Mediaplatform Alkmaar werkt sinds 2021 samen met de regionale omroep NH Media. NH Media heeft zich in een brief bij het beleidsplan uitgesproken voor voortzetting van deze samenwerking. Stichting Mediaplatform Alkmaar is voor NH Media aantrekkelijk omdat de redacteurs en verslaggevers in de haarvaten zitten van Alkmaar en Dijk en Waard. Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft een strategische samenwerking met de streekomroepen Noordkop Centraal en Regio Noordkop.

3.3.5 Interactie en mediatrends

Stichting Mediaplatform Alkmaar zet in op podcast en heeft uitgewerkte ideeën over de verhouding tussen de verschillende kanalen.

Er is de wens om een goed bereikbare plek te creëren waar inwoners en vrijwilligers kunnen inlopen. Het plan is nu om iedere woensdagmiddag een redacteur in een winkelcentrum neer te zetten.

3.3.6 Organisatie en begroting

Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft de ambitie om haar organisatie te komende jaren verder te professionaliseren. De omroep heeft vestigingen in Alkmaar en Dijk en Waard en die blijven daar. De techniek is overgebracht naar Alkmaar, in Zuid Scharwoude is een podcast-studio.

De begroting groeit van 254.000 euro in 2023 naar 283.000 euro in 2027.

Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft ambitieuze plannen voor aanvullende inkomsten en verwacht dat er meer inkomsten uit de markt te halen zijn dan nu gebeurt. De verkoop van online banners verloopt goed, de verkoop van zendtijd voor televisiereclame is moeizamer. In Alkmaar zijn de reclame-inkomsten al op een goed niveau, in Dijk en Waard is volgens de aanvrager meer mogelijk. In de begroting groeien de inkomsten uit reclame en sponsoring van 20.000 in 2023 naar 22.076 in 2027.

Om dit te realiseren wil Stichting Mediaplatform Alkmaar een commercieel medewerker aannemen op basis van een provisieregeling. Stichting Mediaplatform Alkmaar zegt op radio een groot bereik te hebben, maar dat zonder duur onderzoek lastig aan te kunnen tonen.

Stichting Mediaplatform Alkmaar stelt dat het voor uitvoering van de plannen in het beleidsplan nodig is dat de bekostiging door de gemeente Dijk en Waard naar hetzelfde niveau gaat als in de gemeente Alkmaar (2,89 euro per huishouden). Indien dit niet gebeurt, kunnen niet alle plannen worden uitgevoerd. Op korte termijn houdt het in dat er twee gescheiden administraties gevoerd moeten worden voor Alkmaar en Dijk en Waard. Op langere termijn zullen er, als de bijdrage per huishouden in beide gemeenten niet gelijk wordt getrokken wordt, keuzes gemaakt moeten worden. Dan kan er in Dijk en Waard niet hetzelfde geboden worden als in Alkmaar.

De ruggengraat van de organisatie wordt nu gevormd door vier betaalde krachten. Dat is volgens de aanvrager nodig om de kwaliteit en de continuïteit van het aanbod te kunnen waarborgen.

Stichting Mediaplatform Alkmaar werkt op redactioneel vlak nauw samen met NH Media. De ongelijke arbeidsvoorwaarden zijn daarbij soms problematisch. Bij Stichting Mediaplatform Alkmaar wordt gewerkt op zzp-basis. Stichting Mediaplatform Alkmaar zou het liefst haar medewerkers een dienstverband aanbieden en of meer marktconform betalen omdat regionale en landelijke omroepen medewerkers nu soms 'wegkopen'. Stichting Mediaplatform Alkmaar zou hen meer aan de organisatie willen binden om zo voor meer continuïteit te zorgen.

3.3.7 Vrijwilligers

De betaalde krachten worden ondersteund door vrijwilligers. Op één betaalde kracht draaien ca. drie à vier vrijwilligers. Het is de bedoeling dat die verhouding zo blijft. De aanvrager signaleert wel dat het steeds moeilijker is om vrijwilligers te vinden.

Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft naast een passage in het beleidsplan een apart plan opgesteld voor haar beleid met betrekking tot vrijwilligers. Daarin is ook aandacht voor mensen met een arbeidshandicap.

4 Afweging en advies

Ons advies is gebaseerd op een beoordeling van de aanvragers op de afzonderlijke criteria. Het is óók gebaseerd op de algemene indruk, de historie en het vertrouwen dat de voorstellen en hun indieners uitstralen. Hieronder geven we eerst per criterium onze afweging en vervolgens komen we door een integrale afweging tot ons advies voor toewijzing.

4.1 Afweging

4.1.1 Diversiteit

Geen van de drie aanvragers besteedt in het beleidsplan expliciet aandacht aan hoe zij (culturele, gender etc.) diversiteit tot uitdrukking willen laten komen in hun programma's, bereik of organisatie. Alleen RTV Dijk en Waard heeft het voornemen om een programma te maken voor Poolse arbeidsmigranten. Wel noemen alle drie de indieners dat ze aparte programma's willen maken voor jongeren en ouderen. Bij de een zijn die plannen wat verder uitgewerkt dan bij de ander, maar onderscheidend is dat niet.

Alle drie de indieners beschikken over een divers samengesteld PBO, met vertegenwoordigers van verschillende maatschappelijke sectoren. Het PBO van Stichting Mediaplatform Alkmaar is omvangrijker dan van de andere twee (tien leden versus zeven en zes leden) maar omdat deze aanvrager meer verschillende gemeenten bedient, is dit ook logisch.

Op dit punt is er geen duidelijke voorkeur voor een van de indieners.

4.1.2 Betrouwbaar en breed

Alle aanvragers zeggen zich te richten op de gehele bevolking in de gemeenten en dus op een brede doelgroep. De kwalificatie 'betrouwbaar' werkt geen van de aanvragers specifiek uit. Het betreft hier de vraag of een indiener ook daadwerkelijk in staat zal zijn om een voldoende breed publiek te bedienen en te zorgen voor voldoende betrouwbaar lokaal nieuws op het gebied van actualiteit, politiek, sport en cultuur en daarbij alle kernen van de gemeente(s) weet te bereiken. Voor RTV Dijk en Waard geldt dat de concrete invulling van de programmering en de manier waarop deze gerealiseerd wordt, nog niet erg is uitgewerkt. De programmering is erg servicegericht. De Stichting Regio 072 geeft in het plan een overzicht van het gewenste type programma's, maar dit overzicht bevat tamelijk algemene omschrijvingen, zonder kwantificering en zonder concrete, programmatische invulling van het voorgestelde media-aanbod, zodat er weinig zicht is op de haalbaarheid.

Ook de programmavoornemens van Stichting Mediaplatform Alkmaar zijn niet gedetailleerd uitgewerkt. Wel blijkt uit het huidige aanbod van de omroep dat hij in staat is een gevarieerd media-aanbod te verzorgen.

4.1.3 Onafhankelijke journalistiek

Bestuurders moeten zich gevolgd voelen door de lokale journalistiek. Hoewel lokale journalistiek ook een informatieve en onderhoudende functie heeft en de sociale samenhang in de gemeenschap kan bevorderen, moet een lokale omroep ook lastig durven zijn voor bestuurders. En dat is meer dan een raadsvergadering verslaan. Zo'n omroep moet ook zo nu en dan onderwerpen agenderen. Er is inmiddels veel onderzoek dat laat zien dat juist de ontwikkeling van die functie het lokale bestuur ten goede komt en de betrokkenheid van burgers bij de lokale politiek vergroot.²

² Zie De Jong, J.C. & Koetsenruijter, A.W.M. (2019). *Regionale en Lokale Journalistiek in Zuid-Holland*.

Wat betreft de borging van die onafhankelijke journalistieke rol, komt Stichting Mediaplatform Alkmaar het best uit de verf. Zij zetten de productie van een dagelijks nieuwsaanbod op de eerste plaats. Bij het inhuren van professionele krachten wordt niet alleen gedoeld op de dagelijkse leiding, maar wordt ook de journalistieke basis benadrukt. Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft het breedste netwerk van de drie indieners. Bij de andere twee aanvragers is het journalistieke concept inhoudelijk en organisatorisch minder uitgewerkt. Vragen over de kritische rol van de journalistiek werden niet bevredigend beantwoord.

4.1.4 Samenwerking

Alledrie de aanvragers geven aan in verschillende samenstellingen meer of minder te willen samenwerken, met andere organisaties in de gemeenten en met andere lokale omroepen (dit laatste mede in het kader van de vorming van streekomroepen).

Bij toekenning van de licentie aan Stichting RTV Dijk en Waard of aan Stichting Regio 072 hebben deze omroepen de intentie uitgesproken te willen samenwerken. De invulling van deze samenwerking is echter nauwelijks uitgewerkt.

Stichting RTV Dijk en Waard wil samenwerken met Xyto Media voor de nieuwsvoorziening. Ook de invulling van die samenwerking is nog onduidelijk.

Stichting Regio 072 spreekt een intentie uit tot samenwerking met de regionale omroep NH Media. Voor Stichting Mediaplatform Alkmaar is samenwerking met NH Media sinds 2021 een feit. NH Media heeft zich in een brief bij de aanvraag uitgesproken voor voortzetting van deze samenwerking.

4.1.5 Interactie en mediatrends

Met interactie en mediatrends wordt bedoeld de manier waarop de lokale omroep vorm geeft aan interactie met inwoners en inspeelt op trends en ontwikkelingen in mediagebruik van de inwoners.

Stichting RTV Dijk en Waard legt de nadruk op radiomaken. Dat kwam zowel in het gesprek als in het aangeleverde voorstel naar voren. In onze ogen is dat een te beperkte opvatting van het “inspelen op mediatrends”. Interactie krijgt vorm door discussie tijdens uitzendingen en de aanwezigheid op evenementen. Daarvoor is nog geen uitgewerkte strategie.

Stichting Regio 072 geeft in de plannen aan zich bewust te zijn van veranderende mediatrends, maar werkt dit niet concreet uit.

Stichting Mediaplatform Alkmaar zet in op o.a. podcast en sociale media heeft in dit opzicht de best uitgewerkte ideeën over de verhouding tussen de verschillende mediakanalen.

4.1.6 Organisatie en begroting

De nieuwe omroep zal een groter oppervlakte gaan beslaan (en verslaan): met meer kernen, dorpen en steden. Daarbij kunnen allerlei samenwerkingsverbanden en kruisbestuivingen ontstaan. Maar de structuur van de organisatie wordt er dan niet eenvoudiger op. We vinden het daarom - en ook met het oog op de journalistieke kwaliteit en de waakhondfunctie - van belang dat de lokale omroep professionaliseert..

De plannen voor de inrichting van de organisatie ogen het meest professioneel bij Stichting Mediaplatform Alkmaar.

Stichting RTV Dijk en Waard en Stichting Regio 072 drijven voor een belangrijk deel op het enthousiasme van de initiatiefnemers. Dit is een kracht, omdat er grote betrokkenheid uit blijkt, maar kan op termijn ook een risico vormen voor de continuïteit van de organisatie. Stichting Mediaplatform Alkmaar geeft aan dat zij op een aantal sleutelfuncties wil werken met betaalde, professionele krachten.

Voor de uitvoering van de taken van de lokale publieke omroep is een realistische begroting nodig. De begrotingen van de drie aanvragers ogen voldoende duidelijk in relatie tot de

ingediende plannen, al maakt het feit dat de plannen op programmatisch niveau niet gedetailleerd zijn uitgewerkt een grondige beoordeling ervan lastig.

De begrotingen van de drie aanvragers zijn tegelijkertijd moeilijk met elkaar te vergelijken. Stichting RTV Dijk en Waard vraagt alleen de licentie aan voor de gemeente Dijk en Waard. Daarom is de begroting dus ook gebaseerd op uitgaven aan de productie van programma's (content) en huisvesting in alleen die gemeente. De andere twee aanvragers hebben plannen met bijbehorende begrotingen ingediend voor Dijk en Waard en Alkmaar samen. Hun begrotingen vallen dus ook hoger uit. Een ander verschil is dat Stichting RTV Dijk en Waard alleen met vrijwilligers werkt en daarom geen loonkosten op de begroting heeft staan. De andere twee aanvragers rekenen wel met loonkosten.

Vergelijking van de begrotingen is ook lastig omdat de aanvragers geen gelijklopende posten opvoeren.

Aan de inkomstenkant is het belangrijkste verschil dat Stichting Mediaplatform Alkmaar de begroting baseert op een bijdrage van de gemeente per huishouden van 2,89, zoals nu al wel in Alkmaar het geval is, maar niet in Dijk en Waard. De andere twee aanvragers doen dit niet. In het gesprek werd aangegeven dat wanneer Dijk en Waard de bekostiging niet verhoogt, niet alle voorgenomen plannen kunnen worden uitgevoerd.

4.1.7 Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn belangrijk bij iedere lokale omroep. Maar wanneer een omroep die een dermate groot gebied bedient, moet draaien op louter vrijwilligers, kan nauwelijks verwacht worden dat hij een Lokaal Toereikend Media-aanbod realiseert. Stichting RTV Dijk en Waard heeft aangegeven juist wel alleen met vrijwilligers te willen werken. En hoewel de Stichting Regio 072 aangeeft ook betaalde krachten in dienst te willen nemen, geven naar onze mening de plannen van de Stichting Mediaplatform Alkmaar op dit punt het meeste vertrouwen dat er een goede mix is van professionele krachten en vrijwilligers. Vrijwilligers die overigens een duidelijke plek moeten hebben binnen de omroep en op een gestructureerde manier scholing krijgen, zodat de organisatie als geheel kan professionaliseren. Dit geldt voor zowel de technische, coördinerende en leidinggevende functies, maar ook voor de journalistieke. Stichting Mediaplatform Alkmaar heeft in dit opzicht de meeste aandacht voor vrijwilligers en er een apart plan voor geschreven.

Advies

Gezien de professionaliteit van de organisatie en de mate waarin plannen zijn uitgewerkt in journalistiek opzicht en in de concreetheid van samenwerkingsverbanden met andere omroepen en met lokale organisaties,, adviseren wij de licentie voor zowel Alkmaar als Dijk en Waard te verlenen aan Stichting Mediaplatform Alkmaar.

5 Aanbevelingen

Tot slot geven we de beide gemeenten een aantal aandachtspunten mee die nadere uitwerking vergen wanneer Stichting Mediaplatform Alkmaar, conform ons advies, de licentie verkrijgt voor lokale omroep in Dijk en Waard en Alkmaar.

Borgen lokale identiteit en nieuwe naam

Door de voorkeur voor Stichting Media Platform Alkmaar heeft dit advies betrekking op twee gemeenten: de nieuwe gemeente Dijk en Waard en de gemeente Alkmaar. Stichting Media Platform Alkmaar zou beide gemeenten bedienen. In onze optiek sluit dit aan bij ambities in de sector en van VNG en NLPO om streekomroepen te vormen. Maar beide gemeenten verschillen ook: wat betreft karakter, wat betreft samenstelling en wat betreft mediageschiedenis. Het is zaak dit niet uit het oog te verliezen. De nieuwe omroep zal beide gemeenten moeten bedienen, ook in de haarvaten van de samenleving aanwezig moeten zijn en het lokale karakter van zijn aanbod moeten borgen. Dat betekent dat Stichting Media Platform Alkmaar voortdurend oog moet hebben voor de overeenkomsten, maar ook voor de verschillen tussen beide gemeenten. Een naam met “Alkmaar” erin, wekt ons inziens de indruk dat de omroep van oorsprong en voornamelijk een Alkmaarse aangelegenheid is. Met het oog daarop stellen we voor een nieuwe naam te zoeken die recht doet aan beide gemeenten.

De lokale identiteit van een omroep spreekt echter vanzelfsprekend niet alleen uit een naam. Stichting Mediaplatform Alkmaar verwoordt duidelijk hoe zij in alle kernen binnen het verspreidingsgebied actief wil zijn en voor die kernen relevant aanbod wil produceren. Wij willen benadrukken dat Stichting Mediaplatform Alkmaar er, ook binnen de samenwerking met NH Media, zorg voor moet blijven dragen dat het originele, zelf geproduceerde, lokale aanbod kwantitatief en kwalitatief overeind blijft in zowel Alkmaar als Dijk en Waard (organisatorisch, financieel en redactioneel).

Diversiteit

Evenmin als de andere kandidaten besteedt Stichting Mediaplatform Alkmaar in de aanvraag aandacht aan de (culturele) diversiteit in aanbod, bereik en medewerkers. Het lijkt ons belangrijk om op dit gebied voor de toekomst wel beleid te formuleren en er als gemeenten op toe te zien dat daar ook uitvoering aan wordt gegeven.

Stichting Mediaplatform Alkmaar wil jongeren als vrijwilliger bij de omroep betrekken en hen vooral online bereiken. Het bereik van jongeren is een belangrijk aandachtspunt voor lokale omroepen. Als we willen voorkomen dat het publiek van de lokale omroep op termijn uitsterft, dan is het nodig te investeren in de jeugd. Zij zijn het publiek van de toekomst. Jongeren zijn een lastig te bedienen doelgroep, zeker wanneer het om nieuws en actualiteit gaat, maar er zijn in het land voorbeelden waar het wel gelukt is om jongeren te bereiken. We bevelen aan dat SMA extra moeite doet om ook deze doelgroep te bereiken.

Samenwerking opleidingen

Er zijn in Nederland veel verschillende opleidingen op het gebied van media, mediatechniek en journalistiek, zowel op MBO, HBO als op universitair niveau. Op al die opleidingen is veel kennis aanwezig. Wij adviseren Stichting Mediaplatform Alkmaar om samenwerking te zoeken met opleidingen in de regio. Dat vergroot de kwaliteit en biedt mogelijk tot het aantrekken van geschoold personeel, bijvoorbeeld in de vorm van stageplaatsen.

Bekostiging

Een sterke, professionele lokale omroep die zijn journalistieke taak goed kan uitvoeren en zo bijdraagt aan de lokale democratie heeft passende financiering nodig.³ Op dit moment bedraagt het minimale bedrag voor de gemeentelijke bekostiging van de lokale omroep 1,39 euro per huishouden per jaar. Dat zou dat per jaar neerkomen op een begroting van iets meer dan 123.000 euro.⁴ Dat is niet veel om een jaar lang een professionele omroep te managen in een zo groot gebied. Uit de stukken blijkt dat Alkmaar momenteel een hogere bijdrage hanteert: 2,89 euro. (Voor dat bedrag koop je overigens nog geen enkel exemplaar van een dagblad.)

De schaalvergroting van de voorgestelde omroep en de noodzakelijke professionalisering maakt dat we de gemeenten Dijk en Waard en Alkmaar adviseren om samen met Stichting Mediaplatform Alkmaar nog eens goed naar de zowel de bekostiging door de gemeente als naar de begroting te kijken.

Breed Gemeentelijk Mediabeleid

BGM staat voor breed gemeentelijk mediabeleid. Nieuwsmedia zijn voor gemeenten geen bijkomstigheid, maar een cruciale factor in het bestuur. Daarom is het van belang dat gemeenten nadenken over het beleid dat zij voeren ten aanzien van die media. Daar horen vragen bij over toegankelijkheid, over financiering en over de verhouding gemeente-media. In een Breed Gemeentelijk Mediabeleid formuleert een gemeente daar beleid voor. De VNG geeft daar handvatten voor.⁵ Wij adviseren beide gemeenten - Dijk en Waard en Alkmaar - om het komende jaar aan de slag te gaan met dergelijk beleid.

³ Zie De Jong, J.C. & Koetsenruijter, A.W.M. (2017). *Het versterken van lokale nieuwsmedia: naar een Projectfonds Leidse Journalistiek*. Leerstoelgroep Journalistiek en Nieuwe Media Leiden University Centre for Linguistics (LUCL).

⁴ Uitgaande € 1,39 per inwoner en van D&W 35.988 huishoudens en Alkmaar 52.607 huishoudens (bron CBS) = € 50.023,- + € 73.124,- = € 123.147,-.

⁵ Zie: <https://vng.nl/publicaties/wachten-kan-niet-meer-handvatten-voor-een-breed-gemeentelijk-mediabeleid>

Bijlage: geraadpleegde documenten

Stichting Regio 072, Beleidsplan Stichting Regio072 “Samen ten dienste van Midden NH” Onafhankelijk, objectief en ondernemend! Inclusief begroting. mei 2022

RTV Dijk en Waard, Beleidsplan RTV Dijk en Waard 2022 - 2027, inclusief begroting, 29 mei 2022

Streekstad Visie brochure 2022-2027.pdf

Streekstad Centraal 2023-2027.pdf

Begroting Streekstad Centraal 2023-2027.pdf

Vrijwilligersbeleid Streekstad Centraal 2023-2027.pdf

Overzicht samenstelling PBO's van de drie aanvragers

Achtergrondinformatie

Gemeente Dijk en Waard: Procesvoorstel advies lokale omroep.⁶

Valburg, Bert van, Media Adviseurs Nederland, Conclusie onderzoek streekvorming BUCH en HAL gemeenten, 16 december 2019.

⁶ <https://dijkenwaard.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/8fe65432-648f-4edb-81bd-bfc91b6dcb5d?documentId=bc87cb50-1999-47ed-a829-e0ee50d5c098>